

Schoone plaatsen uit de schriften van drie kerkvaders, met enkele bijzonderheden omtrent hum leven.

<https://hdl.handle.net/1874/354604>

SCHOONE PLAATSEN UIT DE SCHRIFTEN

VAN

DRIE KERKVADERS ,

Met enkele bijzonderheden omtrent hun leven.

De Kerkvaders, welk eenigzins ontwikkeld christen, kent ten minste de namen niet der meest beroemden onder hen? ATHANASIUS en CHRYSOSTOMUS, AMBROSIUS en AUGUSTINUS leven nog in de christelijke kerk, eeuwen nadat zij gestorven zijn.

Maar zoo bekend hunne namen mogen zijn, zoo bekend ook ten minste van sommigen de voornaamste levensbijzonderheden, zoo weinig algemeen bekend zijn hunne geschriften. En toch die welsprekende leeraars, trouwe herders, voorbeeldige martelaars zelve te hooren, het heeft ook voor ons christenen der negentiende eeuw een eigenaardig genot en, gelijk uit de volgende bladzijden blijke, zijn eigenaardig nut. Zij zijn grootendeels overgezet uit een in het engelsch geschreven werkje: over de geliefdste predikers der oude Kerk.

Tot de minder bekende en toch hoogst merkwaardige verschijningen in de geschiedenis der christelijke kerk, behoort een man, die in de derde eeuw onzer jaartelling opziener der christelijke gemeente te *Carthago* was, THASCIUS CAECILIUS CYPRIANUS. Van zijn leven vóór zijne bekeering van het heidendom tot het christendom is weinig bekend. Eerst op zijn vijf en veertigste jaar werd hij gedoopt, maar toen was zijne toewijding aan de dienst des Heeren ook zóó beslist, dat hij begon met het grootste gedeelte zijner aanzienlijke bezittingen aan de armen te schenken. Zeer spoedig werd hij met een geestelijk ambt bekleed en reeds twee jaren na zijn' doop tot opziener der gemeente te *Carthago* verkozen. Veel en moeilijk werk had hij in die betrekking te verrigten, want eene dertigjarige rust van de vroeger zoo wreede vervolging door de Romeinsche keizers, had zoowel op de herders als op de kudde een' hoogst nadeeligen invloed uitgeoefend. Met het jaar 249 begon echter de hevige vervolging op last van keizer DECIVS, en nu ging uit het heidensche gedeelte der bevolking van *Carthago* de kreet op: » CYPRIANUS voor de leeuwen." Hij vlugtte, overtuigd, dat hij zijne gemeente in die bange dagen op eene andere wijze nuttiger kon zijn dan door zijn martelaarschap. Zijne vijanden hebben hem

die vlugt hoog aangerekend, en zelf gaf hij hiertoe wel eenige aanleiding door zijne gestrengheid tegen hen, die gedurende de vervolging afvallig werden. Maar ten bewijze, hoe na zijne gemeente hem aan het hart lag, diene, dat hij haar gedurende zijne tweejarige afwezigheid 395 brieven heeft geschreven, waarin hij haar als een vader vermaande en vertroostte. In het jaar 252 na het einde der bloedige vervolging, vinden wij CYPRIANUS in het midden zijner gemeente terug, maar waarlijk niet om er rustige dagen te doorleven. In een ander gevaar moest hij nu met zijne kudde deelen, en hij gedroeg er zich in, zoo als het den echten dienstknecht van CHRISTUS betaamt. De pest rigtte hare vreeselijke verwoesting te *Carthago* aan. Welk eene plaag dit was, blijkt uit de volgende woorden, ontleend aan CYPRIANUS geschrift over de sterfelijkheid: »de tegenwoordige bezoeking, die bestaat in eene volslagene uitputting van krachten, in een vuur, dat het merg van het gebeente verteert, in een plotseling versterven van handen en voeten, in het verlies van het vermogen om zich te bewegen, ja van het gehoor en het gezicht, deze bezoeking is eene uitnemende oefening des geloofs. Hoe heerlijk is het, met ongeschokte zielskracht, te strijden tegen deze aanvallen van verwoesting en dood. Hoe roemrijk ongeschokt

te staan tusschen de bouwvallen van het menschedom, in plaats van daar neder te liggen met hen, die geen hoop hebben op God."

Diep treurig was de toestand der laatsten, bij die vreeselijke bezoeking. De ellende en het troostelooze des heidendoms openbaarden zich op de ontroerendste wijze. De stervenden werden zelfs geplunderd. Hunne naaste betrekkingen verlieten hen te midden van hunnen doodstrijd. De lijken bleven onbegraven en de levenden spraken met ongeloofelijke ligzinnigheid: »Laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij." Hoe geheel anders de christenen. Zij openbaarden broederliefde, heldenmoed te midden der smarten en de krachten der toekomstige eeuw. De kerk des Heeren ontwaakte als tot een nieuw leven en verblijdde en zegende de zwaar bezochte stad. De zieken en stervenden, christenen zoowel als heidenen, werden verpleegd, de dooden begraven, de hongerigen gespijzigd en een wierookgeur van leven en onsterfelijkheid verspreidde zich uit het heiligdom der gemeente door de besmette lucht. En CYPRIANUS? Dagelijks predikte hij en te midden van het vaarwel, dat men den stervenden toeriep en het radelooze betreuren der gestorvenen, klonken de heldere, hartroerende toonen zijner stem gelijk die van een' engel der vertroosting. Hij stortte zijn' ijver in het hart van

anderen over, en zijne echt christelijke welsprekendheid, die de beurzen der rijken opende, bragt tevens de handen der armen aan het werk. Nooit is het misschien treffender gebleken, dat de christelijke redenaar ter bevordering van menschlievendheid over krachten te beschikken heeft, welke elders te vergeefs worden gezocht.

Bij al zijne voortreffelijkheid echter, en dit is ons weder eene herinnering aan de onvolmaaktheid ook der voortreffelijkste dienaren van den éénigen Meester en Heer — bij al zijne voortreffelijkheid is CYPRIANUS van heftigheid en heerschzucht niet vrij te pleiten. Was hij zelf, toen de vervolging te *Carthago* aanving, gevlugt, geen wonder, dat hem zijne gestrengheid tegen hen, die uit vrees afvallig waren geworden, door zijne vijanden op de scherpste wijze verweten werd. Hij ijverde voor zijn geestelijk gezag over de hem toevertrouwde kudde op eene wijze, die wel te verklaren is uit haren eigenaardigen toestand, maar waarin zich ook veel menschelijks mengde. Dit neemt echter niet weg, dat hij door zijne liefdezorg voor zijne gemeente eene eereplaats verdient onder de trouwe dienstknechten des Heeren, en door zijnen marteldood heeft hij de smet zijner vroegere vlugt, indien men hem die als zoodanig wil toerekenen, volkomen uitgewischt.

In het jaar 257 voor de heidensche overheid ter verantwoording geroepen, werd hij veroordeeld tot verbanning. Elf maanden bragt hij in ballingschap door. Toen werd hij naar *Carthago* teruggeroepen. Zijn droom, dat hij weldra den marteldood zou sterven, stond nu vervuld te worden. Den 13 September van het jaar 258 wederom voor den heidenschen regter geroepen, die zich te *Sexti* bevond, eene plaats, slechts zes mijlen van *Carthago* verwijderd, ondervond hij een treffend blijk van de liefde zijner gemeente. Allen vergezelden hem. Het gerechtshof ging slechts schoorvoetend tot zijne veroordeeling over, en toen de voorzitter sprak: »dit hof wil, dat *Thascius Cyprianus* onmiddellijk onthoofd zal worden”, riep hij uit: »geloofd zij God” en als een eenig man verklaarde zijne gemeente met luider stem: »wij willen met hem sterven.” Onder een sterk geleide van krijgsknechten werd hij naar de met boomen beplante gerechtsplaats gevoerd. Velen zijner gemeentelieden beklommen de boomen, om hunnen herder te zien sterven. Hij legde zijn mantel af en knielde neder om te bidden. Daarna opstaande, beschikte hij vijf en twintig stukken gouds voor den bevenden scherpregter, bedekte zijn gelaat met de handen en verbeidde kalm den doodelijken slag.

Zoo sterft hij slechts, die zich een' gast en

vreemdeling gevoelt op aarde en door JEZUS CHRIS-
TUS verzekerd is van zijne komst in het hemelsche
vaderland.

Hoe vast zijne hoop was, blijkt uit de volgende
schoone plaats, ontleend aan zijn geschrift over
's menschen sterfelijkheid. »Wie zou zich niet
haasten, wanneer hij in den vreemde omzwierf, om
naar zijn vaderland terug te keeren? Wie zou,
op reis naar zijne dierbaren, niet met klimmend
verlangen uitzien naar een' gunstigen wind, om
des te spoediger de zijnen te omhelzen? Het pa-
radijs beschouwen wij als ons vaderland, de gezalig-
den als onze bloedverwanten. Waarom bejveren
wij ons dan niet, opdat wij geschikt mogen worden
om ons vaderland te begroeten? Eene groote
menigte van geliefden wacht ons daar — ouders,
broeders, kinderen — eene talrijke vergadering,
die met verlangen naar ons uitziet, verzekerd van
hare eigene behoudenis, maar nog bekommerd
over de onze. Welk eene vreugde voor hen en
ons, elkander te ontmoeten. Hoe heerlijk zal het
genot zijn in die hemelsche gewesten, waar de
dood niet meer heerscht. O hoogst, eeuwig durend
heil! Dáár is het roemrijke koor der Apostelen;
dáás de menigte der juichende profeten; dáár het
ontelbare heirleger der martelaren, gekroond na
strijd en lijden; dáár zijn de barmhartigen, die de

werken der regtvaardigheid volbragten, en overeenkomstig het bevel des Heeren, hun aardsehe goed hebben ingeruild voor hemelsche schatten. Spoeden wij ons met vurig verlangen naar deze hemelsche vergadering heen. Laat dit het deel zijn, dat wij begeeren spoedig bij hen, spoedig bij CHRISTUS te zijn".

Mogt men in deze welsprekende woorden een te sterk verlangen meenen te ontwaren om ontbonden te worden en met CHRISTUS te zijn - men bedenke in de eerste plaats, dat ook PAULUS dit voor zeer verre het beste hield en tevens, dat de hevige vervolgingen het verlangen naar den hemel sterker moesten maken dan gewoonlijk. In onzen tijd, nu het kortstondige leven op aarde met zijn werken en genieten voor velen alles schijnt te wezen, die nauwelijks meer aan een eeuwig leven gelooven, mag waarlijk de levende hoop op de toekomstige zaligheid zich ook wel luide uitspreken.

Niet minder schoon dan CYPRIANUS uitboezeming over des christens vaderland is zijne beschrijving van: den krijgsknecht van CHRISTUS. Zij komt voor in de zes en vijftigste dier drie honderd vijf en negentig brieven welke hij gedurende zijne tijdelijke vlugt uit *Carthago*, aan zijne gemeente schreef en luidt aldus: » Wij zijn niet in-

gelijfd in de gelederen van CHRISTUS om stil te
 zitten en aan de dienst ons te onttrekken. Ons
 hoofd, de leeraar van nederigheid, geduld en
 lijden is ons voorgegaan in den strijd en Hij zelf
 heeft gedaan, wat Hij van ons vordert en, wat
 Hij wil, dat wij lijden zullen, heeft Hij zelf eerst
 voor ons geleden. Laat dan niemand uwer, ge-
 liefde broeders, te hevig geschokt worden, wan-
 neer hij ziet, dat de onzen vlugten en verstrooid
 worden door de vrees voor vervolging, noch te
 diep bedroefd, omdat hij de geloovigen niet meer
 vergaderd ziet en de herders niet meer hoort
 prediken. Zij, wien het verboden is anderen te
 dooden, maar die er zich op moeten voorbereiden
 om gedood te worden, kunnen in zulk een' tijd
 niet bij elkander blijven. Wáár dan ook in deze
 dagen, iemand der broederen, voor een' tijd ge-
 scheiden wordt van de kudde door den drang der
 omstandigheden - gescheiden naar het ligchaam
 niet naar den geest, - dat hij zich niet door de
 vrees late overweldigen, noch zich schrik late
 aanjagen door de eenzaamheid der woestijn, wer-
 waarts hij zijne toevlugt moest nemen. Hij is
 niet alleen, die CHRISTUS op zijne vlugt tot med-
 gezel heeft. Hij is niet alleen, die, den tempel
 Gods zuiver houdende, nergens zonder God kan
 zijn. En wanneer, terwijl hij als een vlugteling

rondzwerft in de woestijn of op de bergen, een roover hem overweldigt, een wild dier op hem aanvalt, honger, koude of dorst hem kwelt; of wanneer, terwijl hij zich op zee bevindt, de stormen hem teisteren, CHRISTUS ziet zijn' krijgsknecht, waar hij ook strijdt, en kent aan een iegelijk, die voor de eer Zijns naams sterft, den prijs toe, welken Hij beloofd heeft hem te geven in den dag der opstanding. Niemand meene ook, dat de eer van het martelaarschap minder is, wanneer hij niet in het openbaar sterft. Het martelaarschap is voldoende gewaarborgd, wanneer Hij er slechts getuige van is, door wien de martelaren gekroond zullen worden."

Evenmin algemeen bekend zelfs bij meer ontwikkelde gemeenteleden als CYPRIANUS is de kerkvader X BASILIUS, bijgenaamd de groote. In hoe menig opzigt verschilde de laatste van den eerste. Behoorde CYPRIANUS tot de Latijnsche, BASILIUS besteedde zijne uitnemende gaven tot opbouwning der Grieksche kerk. De eerste werd eerst op zijn vijf en veertigste jaar christen, de laatste werd door moeder en grootmoeder van kindsbeen af met het evangelie bekend gemaakt en de rijkdom van wetenschap, die aan den opziener der gemeente te *Carthago* ontbrak, was het onbetwistbaar eigendom van den opziener der gemeente te *Caesaréa*.

BASILIIUS leefde meer dan eene eeuw later dan CYPRIANUS. Hij werd namelijk in het jaar 329 geboren. Gelijk de vrome MONICA een' onmiskenbaren invloed uitoefende op AUGUSTINUS, al heeft hij er zich lang en hardnekkig tegen verzet, gelijk NONNA, de moeder van GREGORIUS van *Nazianze* ten zegen was voor dezen zoon en ANTHUSA voor CHRYSOSTOMUS, den welsprekendste der kerkvaders, zoo had BASILIIUS volgens zijne eigene bekentenis zooveel te danken aan zijne grootmoeder MACRINA. Deze godvruchtige vrouw had in de dagen der vervolgingen behoord tot de zoogenaamde belijders d. i. tot hen, die voor de heidensche regtbanken hun geloof in JEZUS CHRISTUS bleven belijden, en verhaalde aan hare kleinkinderen, hoe zij zich in rotskloven had moeten verbergen, om den dood te ontgaan. Niet te vergeefs heeft de jeugdige BASILIIUS deze verhalen aan-gehoord, niet te vergeefs hebben ouders en grootmoeder voor hem gebeden, want te midden der groote verzoeken gedurende zijne studie-jaren, eerst te *Constantinopel* en toen te *Athene*, bleef hij volharden bij den eenvoud van zijn christelijk geloof. Voorzien van een schat van kennis en wetenschap keerde hij naar zijne geboortestad *Caesarea* terug, maar nu gevoelde hij er overeenkomstig den geest van zijnen tijd behoefte aan, om zich af te zonderen, ten einde met zich zelve en zijnen God

zich ongestoord bezig te houden. Weldra vereenigde hij zich met gelijk-gezinden, niet om een ledig leven te leiden, maar om te arbeiden en dien arbeid te heiligen door het onderzoek der Heilige Schrift, godvruchtige overpeinzing en gebed. Zoo werd hij voorbereid tot het gewigtige ambt, waartoe hij stond geroepen te worden, het opziensambt der gemeente te *Caesaréa*. In zijne bediening van dat ambt bleek het wat natuurlijke aanleg, eene godvruchtige opvoeding en wetenschappelijke vorming, geheiligd door hartelijke godsvrucht, vermogen op te leveren. Toen een vreeselijke hongersnood *Caesaréa* bezocht, predikte BASILIUS zóó treffend, hij schilderde den nood der armen zóó aandoenlijk en greep den hebzuchtigen rijken zóó in het hart, dat het brood om de hungerigen te spijzigen hem als toestroomde, en hij stelde er zijne hoogste eer in om als zijn Meester te dienen door de liefde. Dezelfde liefde betoonde hij aan de kranken, voor wie hij een toevlugtsoord stichtte, dat alleen voldoende zou geweest zijn, om zijn' naam in gezegend aandenken te doen blijven, een ziekenhuis zoo groot, dat het eene stad op zich zelve scheen te zijn. En met niet minder liefde trok hij zich het lot der zwakken en verdrukten aan. Toen een hooggeplaatst Romein eene aanzienlijke weduwe wilde noodzaken om hem te huwen, wist de weerlooze vrouw nergens een

toevlugt te vinden dan in de kerk van BASILIUS. De krijgsknechten willen met geweld het heiligdom binnendringen, maar de goede herder plaatst zich in de geopende deur en beschermt het sidderende lam. Nu moet hij zelf voor den magtige verschijnen. Ziju mantel wordt hem afgerukt en hij wordt bedreigd met de schrikkelijkste foltering. Niets is in staat, om zijne standvastigheid aan het wankelen te brengen. En God liet het niet tot het uiterste komen, want toen de gemeente hoorde, welk gevaar haren geliefden herder bedreigde, wapenden mannen en vrouwen zich om hem te verlossen, zoodat de trotsche Romein ten laatste nog genoodzaakt werd zijnen gevangene te smeeken, dat hij het oproer mogt doen bedaren.

Nog heerlijker echter vertoont zich het beeld van BASILIUS, wanneer wij hem zelfs tegenover de aanvallen eens keizers als eene rots zien staan voor zijne heiligste geloofsovertuiging.

BASILUS namelijk hield met zijne gansche ziel de beslissing der kerkvergadering van *Nicéa* aangaande de eenswezendheid des Zoons met den Vader voor waarheid, en stond dus lijnrecht tegenover keizer VALENS, die het met de Arianen hield, volgens wie, gelijk bekend is, de Zoon van God, een schepsel was. VALENS, die vroeger reeds tachtig bisschoppen, die hem tegenstonden, op eene vree-

selijke wijze had doen ombrengen, komt nu te *Caesaréa*. BASILIUS wordt voor den plaatsbekleeder des keizers, MODESTUS geroepen, die hem vraagt, hoe hij van den keizer durft verschillen in gevoelen. Het antwoord is zoo kalm en moedig, dat MODESTUS, van zijn' zetel oprijzende, uitroept: wat? vreest gij mijne magt niet?

BASILIUS: Waarom zou ik vreezen? Wat zal er gebeuren? Wat moet ik lijden?

MODESTUS: Een der dingen, die in mijne magt zijn.

BASILIUS: Welke?

MODESTUS: Verbeurdverklaring uwer goederen, verbanning, pijniging, dood!

BASILIUS: Wanneer gij iets anders hebt om mij mede te bedreigen, doe het, want niets van hetgeen gij genoemd hebt, ontroert mij. Hem, die niets heeft, kan de verbeurdverklaring der goederen niet treffen, tenzij gij deze onaanzienlijke klederen behoeft en eenige boeken, alles wat ik bezit. Verbanning ken ik niet, want de gansche aarde is des Heeren, wiens pelgrim en vreemdeling ik ben. En wat de pijniging betreft, de eerste slag zou mij dooden en de dood brengt mij tot God!

Toen MODESTUS opmerkte, dat niemand hem ooit zoo had durven toespreken, gaf BASILIUS hem ten antwoord: »waarschijnlijk hebt gij nog nooit

een' opziener der gemeente ontmoet, anders zou hij u op dezelfde wijze hebben toegesproken. In alle andere dingen zijn wij onderworpen, maar als het Gods wil geldt, zien wij op Hem alleen. Verwijt mij, wat gij wilt, bedreig mij zoo hevig mogelijk, maar zeg aan den keizer dat wij nooit onze toestemming zullen geven aan een valsche leer".

Ten einde BASILIUS schrik aan te jagen, verscheen de keizer, vergezeld door zijne lijfwacht, in de kerk, waar de gemeente in grooten getale was opgekomen, en plaatste zich naast zijn' onverschrokken tegenstander, met een geschenk in zijne hand, ten einde hem te dwingen om dit aan te nemen. Had BASILIUS dit gedaan, dan had hij natuurlijk zijn verzet tegen den keizer moeten opgeven, maar hij bleef onbewegelijk en liet den keizer onopgemerkt staan. En deze gevoelde zich zóó vernietigd door die kalme waardigheid van den dienaar des Heeren, dat hij begon te wankelen en gevallen zou zijn, indien men hem niet had ondersteund. Naderhand wilde hij echter BASILIUS in ballingschap zenden, maar de vrees voor oproerige bewegingen hield hem hiervan terug en hij bleef met eene bijgeloovige vrees voor zijn' moedigen tegenstander vervuld.

Tot aan zijn' dood toe, in het jaar 379, be-

kleedde BASILIUS het opziensambt. Toen reeds, op zijn vijftigste jaar, was zijne kracht door aanhoudenden arbeid, onthouding en strijd gebroken. Zijne laatste woorden waren: »in uwe handen beveel ik mijnen geest'', en zoo groot was de toevloed van menschen, uit iederen stand, op den dag zijner begrafenis, dat meer dan een in het gedrang het leven verloor. Zulk een man verdient waarlijk nog wel gehoord te worden, eeuwen nadat hij gestorven is. Zoo iemand, dan mogt hij waarschuwen tegen het uitstel der bekeering, op de volgende hoogernstige wijze:

»Stel, ik smeeek het u, uwe bekeering niet uit van dag tot dag, van maand tot maand, van jaar tot jaar, opdat niet, terwijl gij verzuimt olie mede te nemen voor uwe lamp, een dag u overvalle, op welken gij niet gerekend hebt. Wanneer er verlegenheid zal zijn aan alle kanten en angst zonder verzachting, wanneer gij opgegeven wordt door de geneesheeren, opgegeven door uwe vrienden; wanneer uwe ademhaling kort en moeilijk wordt en de heete koorts u verteert, dan zult gij zuchten uit het diepste des harten, dan zult gij spreken met een flauwe, zachte stem, maar niemand zal er naar luisteren, want alles, wat gij zult zeggen, zal beschouwd worden als het gevolg van uwen koortsachtigen toestand. Wie zal u in

die ure den doop toedienen (1)? Wie zal u vermanen, wanneer het lijden u bedwelmt? Uwe betrekkingen? Zij zullen overstelpt zijn door droefheid. Vreemden? Zij zullen ongevoelig zijn voor uw lijden. Uwe vrienden hebben den moed niet om u te vermanen, omdat zij vreezen u te verontrusten. Waarschijnlijk zal ook uw geneesheer u misleiden en gij zelf, omdat de liefde tot het leven zoo groot is in het menschelijke hart, zult alle hoop op herstel nog niet opgeven."

Het is nacht. Daar is niemand om u te helpen - niemand om u te doopen - de dood nadert. Zijne voorboden zijn er reeds. Wie is hij, die u opeischt? Is God het niet, wien gij versmaad hebt? Maar gij zegt: hij zal dán naar mij hooren. Voorzeker, want gij hoort nu immers naar Hem? Hij zal het bepaalde nur verschuiven, zegt gij. Voorzeker, want gij hebt immers zulk een goed gebruik gemaakt van den tijd, u nu reeds toegestaan?

Dat niemand u bedriege met ijdele woorden, want een haastig verderf zal u overkomen, gelijk een vernielende orkaan. De engel zal komen met droevig gelaat om u ijlings weg te voeren, om uwe ziel, verstrikt in de banden der zonde, mede te

(1) Men houde onder het oog, dat men ook in dien tijd den doop dikwijls zeer lang uitstelde, omdat grove overtreding, na den doop bedreven, onvergeeflijk werd geacht.

voeren. Gij zult terug zien naar hetgeen achter is en met eene smart, die zich niet uiten kan, uw lot beweenen, wanneer uw mond voor eeuwig zal gesloten zijn. Hoe zult gij dan u zelven kwellen. Hoe zal het vruchteloze berouw u folteren, wanneer gij de regtvaardigen zult zien blinken in den glans der over hen uitgestorte gaven. En wanneer gij de wanhoop zult zien der zondaren, nedergestort in den diepsten en donkersten afgrond, wat zult gij dan zeggen, in den angst uws harten? Gave God, dat ik den last mijner zonden had afgelegd, toen ik het gemakkelijk had kunnen doen, in plaats van mij zelven te begraven onder dit verschrikkelijk wee. Voor het tijdelijke genot der zonde onderga ik eene eindelooze straf; de genietingen des vleesches zijn vervangen door het vuur, dat niet wordt uitgebluscht. Regtvaardig is het oordeel Gods. Ik werd geroepen, maar gaf er geen gehoor aan; ik werd onderwezen, maar sloeg er geen acht op; christenen getuigden, maar ik spotte.

Alzoo zult gij u aanklagen, wanneer gij onbekeerd sterft. O mensch, beef er voor om verloren te gaan, strijd om in te gaan door de enge poort. Veracht de vermaning niet. Zeg niet: houd mij voor verontschuldigd, nu om deze dan om gene reden. Geen voorwendsel is voldoende

ter uwer verontschuldiging. Ik kan niet anders dan weenen, wanneer ik bedenk, dat gij aan de zonde de voorkeur geeft boven de heerlijkheid Gods, en u vastklemmende aan uwe ongerechtigheden u zelve buitensluit van de belofte des evangelies, zoodat gij het goede niet zien zult in het hemelsche Jeruzalem. Dáár zijn de tienduizendmaal tienduizenden der engelen, dáár de algemeene vergadering der eerstgeborenen, dáár de troonen der apostelen, de zetels der profeten, de kroonen der martelaars, de heerlijkheid der regtvaardigen. Streef er naar om onder hun getal opgenomen te worden, gewasschen en geheiligd door de vrije genade van Christus, wien toekomt de eer en de magt in eeuwigheid."

Hoe diep BASILIUS er van overtuigd was, dat het tijdelijke leven de voorbereiding moest zijn voor het eeuwige, blijkt uit zijne even juiste als oorspronkelijke vergelijking van den menschelijken geest met een' schilder. Zij luidt aldus:

»Gelijk een schilder, teekent de geest zijne gedachten op de tafel der ziel. Daar hij onstoffelijk is, wordt zijn lust om te schilderen door niets beperkt, want de geest vindt zooveel plaats voor zijne denkbeelden, als hij zelf verlangt.

Wederom, evenals een schilder, onmiddellijk, nadat hij zijn doek bedekt heeft met de onder-

scheidene figuren, welke hij heeft willen afbeelden, zijn schilderij ten toon stelt, voor de blikken der menigte, zonder het geschilderde te willen verklaren, daar het stuk voor zich zelf moet spreken — zoo wordt de ziel, bij haar verscheiden uit dit leven ontdaan van het omhulsel des ligchaams, die het schilderij daar binnen gedurende het gansche leven verborg, terwijl de onzichtbare schilder er voortdurend aan werkte. Dán, na den dood is het afgewerkte stuk te zien, de tafel der ziel bedekt met hare veelvuldige voorstellingen ligt geheel ontsluiterd voor de oogen des heelals.

Wanneer heilige vermaningen en deugdzame gedachten de onderwerpen van het penseel geweest zijn, dan wordt de geest, die de schilderij vervaardigde en de ziel, waarop zij geschilderd werd, den hoogsten lof waardig gekeurd. Verrukt door de schoonheid van het stuk, kunnen zij, die het zien, er hunne oogen niet van afwenden, maar allen bewonderen de aantrekkelijkheid van de schilderij, de bevallige vormen der geschilderde voorwerpen en wenschen den schilder geluk met het edele gebruik, dat hij gemaakt heeft van zijn aardsche leven, daar hij het besteedde om op de tafel zijner ziel met eene schoonheidlievende hand zulke voorstellingen te schilderen, die in beminnelijkheid de hoogste idealen der beschouwers

nog overtreffen. Daarentegen, wanneer de schilderij onbehagelijk ja onwelvoegelijk is, wacht den schilder natuurlijk niets anders dan schaamte en teleurstelling. Welk eene gansch andere verwachting koesterde hij welligt van de onthulling zijner schilderij. Zijne stoute verwachtingen worden terstond verijdeld als het omhulsel weggenomen is en zijn werk aan de beschouwers vertoond wordt.

Waarheen dan zal die kunstenaar vlieden, die in de schaal gewogen tegen den eerstgenoemde te ligt bevonden en veroordeeld wordt door allen, terwijl de gedachten in zijn eigen gemoed hem aanklagen? Waar zal die ziel geplaatst worden, die aan haren beschouwer schandelijke voorstellingen en afgrijsselijke gedachten vertoont?

X Oneindig meer bekend dan CYPRIANUS en BASILIUS is AUGUSTINUS geboren in het jaar 353 te *Tagaste* in *Numidië* en gestorven in het jaar 430 als opziener der gemeente te *Hippo*. Zijne godvruchtige opvoeding door eene voorbeeldige moeder - zijne losbandige jeugd - menigvuldige vergeefsche pogingen om door wetenschap en wijsbegeerte rust te vinden maar vooral zijne merkwaardige bekeering, zijn genoegzaam bekend. Geen der kerkvaders heeft zulk een' invloed uitgeoefend als hij. De Roomsche-Catholieke kerk beroept zich op hem ter

handhaving van hare hooggeroemde eenheid en zijn invloed op de grootste hervormers is onmiskenbaar. Het Jansenisme, die merkwaardige verschijning in de Roomsch-Catholieke kerk had zijne oorsprong aan AUGUSTINUS te danken en tot op dezen dag werkte zijn geest in de Protestantsche kerk. Ook deze uitverkoren dienstknecht des Heeren spreke nog tot ons met zijne eigen woorden.

Hebt uwe vijanden lief.

Meermalen hoorden wij in het Evangelie den Heer zeggen: hebt uwe vijanden lief, doet wel dengenen, die u haten. Maar waarom zoude onze Heer dit gezegd hebben, indien wij geene vijanden hadden, die wij moesten dulden? Maar zal iemand zeggen: wie kan zijne vijanden liefhebben? Uw God, hoewel afkeerig van alle goddeloosheid, had u lief, toen gij nog goddeloos waart. Wat u aangaat, zeg: groot is de lankmoedigheid Gods, die zulk eenen, als ik ben, laat leven. Ware dit alles wat gij zeidet! Maar ik vrees, dat gij in verzoeking komt om ook dit te zeggen: Waarom behaagt het Gode dezulken te sparen? Waarom bedrijven de menschen zulke groote misdrijven en blijven toch gespaard? Wat? indien een ander eens zeide: o God, waarom leeft die man, die zulke

vermeteale taal durft spreken en uwe regtvaardigheid in twijfel trekt? Want hij geeft geen acht op hetgeen hij zelf zegt, maar op hetgeen een ander doet. Hij, die u mishaaft, berispt misschien God niet, noch spreekt zulke verwijten tegen Hem uit. Misschien maakt hij, die nu uw vriend is, zich eens aan zulke zonden schuldig, dat hij niet met u in het eeuwige leven kan zijn, want gij weet niet wat de dag baren zal. En aan den anderen kant, hij, die uw vijand was, kan tot inkeer gebracht worden, zoodat hij waardig wordt geacht om uw medege-noot te zijn in het hemelsche Jeruzalem, ja hij kan grooter worden gemaakt dan gij. Laat ons dit niet onmogelijk noemen. Laat ons de Schriften raadplegen, zij zijn in staat om ons dit helder te doen inzien. PAULUS was vroeger een snoode vijand der christenen - hij nam gevangen, hij verwoestte, hij woedde. Wat zeg ik? Toen de martelaar STEFANUS gesteenigd werd, waren zijne eigene handen niet genoeg; hij steenigde met de handen van allen: want opdat zij niet belemmerd mogten worden door hunne kleederen, maar de steenen met vrije handen mogten werpen, bewaarde PAULUS de kleederen van allen, en volvoerde dus dien gruwel met de handen van allen. Zie hem door een woord van den Heer van een' vervolger in een'

prediker herschappen. . . . Mensch en zondaar zijn twee namen. Vraag met het oog op deze twee namen wat God gedaan en wat de duivel geraden heeft. De mensch werd geschapen door God, de zonde werd bedreven door den mensch, op aanraden des duivels. Wie van deze twee vervolgt u? Wanneer gij goed leeft, zal hij alleen u vervolgen, die boos is. Dan is het niet de mensch, maar de zondaar, die u vervolgt. Bid voor den mensch, opdat God den zondaar moge uitroeijen.

Gedachten uit de bekentenissen.

O gij goede en almachtige, die voor een' iegelijk onzer zorgt, als of gij voor hem alleen zorgdet, en voor allen zorgt als voor één.

Ellendig is iedere ziel, die overmeesterd werd door de liefde voor vergankelijke dingen en zich gewond gevoelt, wanneer hij ze verliest en dán de ellende der dingen beseft, door welke hij reeds ellendig was, vóórdat hij ze verloor.

Gelukkig is hij die u o God bemint, en zijn' vriend in u en zijn' vijand om uwent wil. Want hij alleen verliest geen dierbaren, wien allen dierbaar zijn in Hem, wien men nooit verliest.

De zonde had mij in oneenigheid gebragt met mij zelven, en die zonde, niet te denken, dat ik een zondaar was, was moeilijk te genezen, en vloekwaardig was de goddeloosheid, dat ik liever wenschte u te overwinnen tot mijn verderf, dan door u overwonnen te worden tot mijne behoudenis.

De geest beveelt het ligchaam en wordt onmiddellijk gehoorzaamd, de geest beveelt zich zelven en ontmoet tegenstand.

Verborgten leven.

De wortel leeft, maar des winters is de levende tak gelijk aan den doode. In den winter is zoowel de van sappen beroofde tak als die nog levenskracht in zich heeft, beroofd van bladeren, beroofd van vruchten. Maar de zomer zal komen en het onderscheid tusschen de takken aan het licht brengen. De levende tak brengt bladeren voort en is bedekt met vruchten, de doode blijft kaal des zomers en des winters. En zoo wacht de voorraadschuur op de een' en de bijl wordt gereed gemaakt voor den ander, opdat hij worde afgehouden en in het vuur geworpen.

Aldus is onze zomer de komst van CHRISTUS! onze

winter Zijne verberging in den hemel. Onze zomer is de openbaring van CHRISTUS. In één woord tot goede, getrouwe takken zegt de Apostel: »gij zijt dood, maar uw leven is met CHRISTUS verborgen in God." Zekerlijk dood, maar dood in schijn, levend aan den wortel. Vestig uw oog op den zomer, die staat te komen; let op hetgeen volgt: Wanneer CHRISTUS, die ons leven is, zal verschijnen, dan zult ook gij met hem verschijnen in heerlijkheid.

Bij de Drukkers en Boekverkoopers M. WIJT & ZONEN, zijn verkrijgbaar de volgende Kleine Stukjes

	Cents.		Cents.
1. Peter Lobeck	15	38. Sterfgevallen van zeven bekeerde heidenen.....	10
2. De welhestede stuiver.....	10	39. Levensloop van C.L.Töpfer	07½
3. De wever uit Welsh	07½	40. Eenige bijzonderheden uit het leven van Morrison....	15
4. De kleine bewoner van het Auvergnésche Gebergte....	10	41. Lydia S.....	07½
5. Arme Sara.....	04	42. Hugo Bourne.....	07½
6. De jonge Hutbewoonster... 22½		43. De christelijke viering van den Zondag	05
7. Opwekking te Elberfeld....	05	44. Henri Obookiah.....	10
8. De Iersche boer.....	10	45. De zendelingen in Groenl..	15
9. Elisabeth Cunningham....	15	46. Het bezoek bij een kranke.	15
10. John Robins, de matroos... 10		47. Brieven van een' leeraar ..	15
11. Uitbreiding der Parabel ... 10		48. Polycarpus	10
12. Kolonel Jacob Gardiner.... 15½		49. Als God werkt, wie zal dan keeren ?.....	15
13. De Stroopers-dochter.....	10	50. De Soldaten-dochter.....	10
14. De Bode met goede tijding . 15		51. Het gelukkige sterf bed... 10	
15. Jansje Allan	15	52. De weg en het middel 15	
16. Zonderlinge tusschenkomst der Voorzienigheid.....	07	53. De gast zonder bruiloftskl.	07½
17. Levensber. van Amelia Gale 07½		54. Treffend voorbeeld	07½
18. Sara Hill.....	12½	55. Levensschets v. Blumhardt 15	
19. De geschied. van MarySmith 12½		56. Hadara.....	04
20. De Dorps-predikant	10	57. De oude geneesheer	10
21. De waarheid van het Evang. 10		58. De roepstem des Heeren 15	
22. Kracht des geloofs	10	59. Anna Walsh	07½
23. Herman de houthakker.... 12½		60. Eerste zend. te St. Thomas 15	
24. Laatste uren v. John Cowper 10		61. Thirza.....	20
25. Het einde van den tijd.... 10		62. Vroege godsvrucht	07½
26. Wat God bewaart, is wel bewaard.	15	63. De Russische kleermaker. 07½	
27. Wie zijt gij? Wat hebt gij te doen?.....	10	64. Kermerk. v. een kind Gods 07½	
28. De weërhaan van het kasteel 12½		65. Overtuiging verwaarloosd. 12½	
29. Eben-Haëzer inLatakko... 10		66. Woord aan jonge moeders. 07½	
30. Indiaansche bekeerlingen .. 10		67. De onbekende zending.. 04	
31. De Christen-feesten.....	05	68. Mevrouw Rumpff.....	10
32. Verhaal van 2 predikers... 07½		69. Opmerkelijke leiding Gods 07	
33. De tijd en de eeuwigheid .. 10		70. Een nieuw traktaatje.....	10
34. Kort en heilzaam berigt ... 10		71. De vrome landman.....	07½
35. Johan Coenraad Ter Linden 07½		72. Ged. over de eeuwigheid.. 07½	
36. Een beroep op het hart 12½		73. Maria	10
37. De laudman in den Elzas... 10		74. William	07½

	Cents.		Cents.
75. De Christen in het gasthuis	03	117. De Christen-vrouwen der Apostolische eeuw.....	06
76. Lord Teignmouth.....	10	118. Christina en Esther.....	06
77. Leven van Schwartz.	08	120. De verhoogde Heer.....	05
78. Wie zoekt die vindt.....	05	121. De zegenrijke vrucht van een rijksdaalder.....	02
79. Levensb. van een' soldaat..	05	122. Opw. tot h. werk der zend. .	05
80. Pacalsdorp.....	07½	123. De Baron Dhijhern.....	07½
81. Onnoodige zorgen	04	124. Een woord tot aanbeveling der zendingenzaak.....	07½
82. Zachéus.....	08	125. De toekomstige wereld....	05
83. De twee bureu	10	126. Iets uit het leven eener zendelingsvrouw. 2e brief. .	07
84. Bekeering v. A. H. Franke. .	04	127. Eene uit duizend.....	06
85. Blandina	07½	128. Eene Martelaarsgeschied. .	05
86. Bede van een grijsaard ...	07½	129. Een Rabbi die rust zoekt bij Christus.....	05
87. Het huisgez. te Haeterdale	15	130. De Christin geroepen tot deeln. aan de zendingzaak. .	05
88. Inwendig Christend om onder Hottentotten ...	05	131. Zoeken en vinden	10
89. Aärons dood	15	132. De onfeilbare gids.....	10
90. Het Paaschfeest.....	10	133. Wien te hooren?.....	07½
91. Leven van Chrysostomus .	07½	134. Eene zwaar beproefde geloofsheldin.....	07½
92. Het geheimzinnige in den Christen	05	135. Marianne, de Bijbelverspreidster van St. Giles..	10
93. Jacob Wilson	15	136. De dochter v. d. Landman	12½
94. De eerste kerkgang	10	137. De hoop des christens ..	07½
95. Wanneer ben ik, enz.....	06	138. Het leven van v. d. Kemp. .	05
96. Overeenk. Christel. Gods. .	05	139. Kunt gij altijd van Jezus zwijgen.....	06
97. Zendingsgave	15	140. Het werk v. kleine Jessie. .	07½
98. De zwarte knecht.....	10	141. Liefde voor liefde	05
99. Waarschuw. tegen valsche overleggingen.....	10	142. Heilig leven, zalig sterv. .	07½
100. De bedelaar.....	05	143. Een sterfb. in den vreemde	07½
101. Samuel Mills.....	05	144. Iets uit het leven eener zendelingsvrouw. 3e brief	05
102. Triomfboog van Titus ...	06	145. Iets uit het leven eener zendelingsvrouw. 4e brief. .	06
103. Zijt gij gelukkig?.....	07½	146. Levensgesch. van eenen Ierschen knaap.....	07½
104. Uit- en inwendige zending	05	147. De Thermometer.....	05
105. De twee erfenissen	05	148. Toespraak.....	05
106. De waarde van het gebed. .	07½	149. Eene uitn. helpster d. zend. .	05
107. Samuel Crowther.....	07½	150. Niet verre	06
108. Catharina Philips	07½	151. Wat een reisverhaal uitwerken kan	06
109. Goodluck Day.....	07½	152. Het „Onze Vader“.....	05
110. De toestand der heid. vrouw	07½	153. Fen Israël. tot Chr. gebragt	7½
111. Middelen om rijk te worden. .	04		
112. Eene onde beproefde raad .	12½		
113. Verband ijver voor de zend. .	07		
114. Ra-Poor-Negro.....	05		
115. De zendel. onder de heid. .	05½		
116. Iets uit het leven eener zendelingsvrouw. 1e brief. .	05		